

Sygn. VPa 124/13

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 grudnia 2013 roku

Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Piotrkowie Trybunalskim,

Wydział V w składzie:

Przewodniczący: SSO Agnieszka Leżańska

Sędziowie: SSO Magdalena Marczyńska, SSO Beata Łapińska (spr.)

Protokolant: st.sekr.sądowy Marcelina Machera

po rozpoznaniu w dniu 26 listopada 2013 roku w Piotrkowie Trybunalskim

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) w R.

przeciwko C. B.

o zapłatę

na skutek apelacji powoda (...) w R. od wyroku Sądu Rejonowego w Bełchatowie IV Wydziału Pracy z dnia 30 kwietnia 2013r.

sygn. IV Pm 260/12

1. zmienia zaskarżony wyrok w punktach „1” (pierwszym) i „2” (drugim) w ten sposób, że zasądza od pozwanego C. B. na rzecz powoda (...) w R. kwotę 7.903,00 (siedem tysięcy dziewięćset trzy) złote z ustawowymi odsetkami od dnia 7 sierpnia 2012 roku do dnia zapłaty oraz kwotę 900,00 (dziewięćset) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu za I instancję,

2. zasądza od pozwanego C. B. na rzecz powoda (...) w R. kwotę 450,00 (czteryście pięćdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu za

instancję odwoławczą.

Sygn. akt V Pa 124/13

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 12 lipca 2012 roku skierowanym przeciwko C. B. powód – (...) w R. wnosił o zasądzenie na jego rzecz od pozwanego kwoty 7.902,52 złotych z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu, a także o zasądzenie kosztów procesu. W uzasadnieniu podał, iż pozwany zobowiązany jest do zwrotu nienależnego świadczenia. Pozwany wzbogacił się kosztem powoda, wzbogacenie to nastąpiło bez podstawy prawnej, gdyż wyrok Sądu Rejonowego w Bełchatowie, zasądający na rzecz pozwanego odszkodowanie został zmieniony w ten sposób, że obniżono kwotę odszkodowania i różnicę tę pozwany winien zwrócić powodowi.

Pozwany C. B. wnosił o oddalenie powództwa i zasądzenie kosztów procesu, podnosząc że nie jest zobowiązany do zwrotu uzyskanych korzyści, gdyż wypłacone odszkodowanie zużył na potrzeby bieżące i nie jest już wzbogacony.

Wyrokiem z dnia 30 kwietnia 2013 roku, wydanym w sprawie IV Pm 260/12, Sąd Rejonowy – Sąd Pracy w Belchatowie oddalił powództwo i zasądził od powoda na rzecz pozwanego kwotę 900 złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Podstawę wyroku stanowią następujące ustalenia faktyczne i rozważania prawne Sądu Rejonowego:

C. B. był pracownikiem (...) w R. w okresie od 23 kwietnia 1982 roku do 16 kwietnia 2005 roku. W czasie zatrudnienia pracował na stanowisku operatora przenośników taśmowych. Pozwany pracodawca nie kwalifikował pracy wykonywanej przez powoda, jako pracy górniczej w wymiarze półtorakrotnym. Początkowo C. B. pobierał emeryturę górniczą z przelicznikiem 1,2. Wyrokiem Sądu Okręgowego w Gliwicach uzyskał prawo do emerytury górniczej z przelicznikiem 1,8.

W dniu 17 czerwca 2009 roku C. B. wystąpił przeciwko byłemu pracodawcy z pozwem o odszkodowanie w kwocie 16.664,60 złotych z tytułu pobierania zaniżonej emerytury w związku z nieprawidłową kwalifikacją wykonywanej pracy. Wyrokiem z dnia 14 grudnia 2009 roku, wydanym w sprawie IV P 361/09 Sąd Rejonowy w Belchatowie zasądził na rzecz C. B. od byłego pracodawcy odszkodowanie w kwocie 12.631,72 złotych. Następnie wyrokiem z dnia 18 maja 2010 roku Sąd Okręgowy w Piotrkowie Tryb. oddalił apelację (...) w R. wniesioną od wyroku Sądu Rejonowego w Belchatowie.

W dniu 19 lipca 2010 roku były pracodawca pozwanego dokonał na rzecz pozwanego zapłaty kwoty 13.505,86 złotych, obejmującej odszkodowanie za zaniżoną emeryturę w kwocie 12.631,72 złotych oraz koszty sądowe w kwocie 574,14 złotych, które następnie C. B. zwrócił powodowi. Kwotę odszkodowania pozwany otrzymał około 20 lipca 2010 roku.

Następnie w dniu 21 lipca 2010 roku (...) w R. wniosła do Sądu Najwyższego kasację od prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w Piotrkowie Tryb. z dnia 18 maja 2010 roku. Odpis kasacji został doręczony C. B. w dniu 26 lipca 2010 roku.

Sąd Najwyższy wyrokiem z dnia 5 maja 2011 roku w sprawie I PK 180/10 uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Piotrkowie Tryb. Po ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Okręgowy w Piotrkowie Tryb. wyrokiem z dnia 30 listopada 2011 roku zmienił wyrok Sądu Rejonowego w Belchatowie z dnia 14 grudnia 2009 roku w ten sposób, że zasądzoną na rzecz C. B. kwotę obniżył do kwoty 4.729,20 złotych i oddalił powództwo w pozostałej części. Ponadto Sąd Rejonowy nie obciążył C. B. kosztami zastępstwa procesowego oraz nieuiszczonymi kosztami sądowymi od oddalonej części powództwa za I instancję, a także kosztami procesu za postępowanie apelacyjne i kasacyjne. Równocześnie Sąd ten obniżył kwotę nieuiszczonych kosztów sądowych 874,14 złotych, obciążających (...) do kwoty 322,20 złotych. Uwzględniając wniosek (...) zarządzeniem z dnia 5 kwietnia 2012 roku Sąd Rejonowy w Belchatowie zwrócił mu kwotę 551,94 złotych tytułem nadpłaconych kosztów sądowych.

Pozwany C. B. otrzymał kwotę odszkodowania zasądzoną wyrokiem Sądu Rejonowego w Belchatowie po 20 lipca 2010 roku. W dniu 25 lipca 2010 roku pozwany przekazał dzieciom: córce E. i synowi M. po 5.000 złotych z kwoty odszkodowania. Pozostałe 2.000 złotych przeznaczył na wspólny tygodniowy wypoczynek z żoną K. w L., gdzie udali się pod koniec lipca 2010 roku. Córka pozwanego E. K. przeznaczyła kwotę 5.000 złotych otrzymaną od niego w drodze darowizny na dwutygodniowe wczasy nad morzem w miejscowości Ł.. Na wczasy pojechała wraz z mężem i dzieckiem pod koniec lipca. Przebywali w prywatnym ośrodku. Podobnie syn pozwanego M. otrzymaną kwotę przeznaczył na wypoczynek wakacyjny dla siebie i narzeczonej. Ponad dwutygodniowy urlop spędzili we W., gdzie zatrzymali się w hotelu. Na urlop wyjechali na przełomie lipca i sierpnia 2010 roku.

Żona pozwanego C. K. B. przed otrzymaniem odszkodowania przez pozwanego przebyła chorobę nowotworową. Po otrzymaniu odszkodowania wykonała odpłatnie badania: kolonoskopię i USG jamy brzusznej.

Powód w dniach 17 stycznia 2012 roku i 8 marca 2012 roku wezwał pozwanego do zapłaty w terminie 14 dni kwoty 7.902,52 złotych tytułem zwrotu różnicy pomiędzy kwotą otrzymaną na podstawie wyroku Sądu Rejonowego w Bełchatowie z dnia 14 grudnia 2009 roku. a kwotą wskazaną w wyroku Sądu Okręgowego w Piotrkowie Tryb.

Przy tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Rejonowy uznał, że powództwo nie zasługuje na uwzględnienie.

Motywuując powyższe wskazał, że zgodnie z treścią art. 405 k.c. kto bez podstawy prawnej uzyskał korzyść majątkową kosztem innej osoby, obowiązany jest do wydania korzyści w naturze, a gdyby to nie było możliwe, do zwrotu jej wartości. Uzyskanie korzyści majątkowej kosztem innej osoby bez podstawy prawnej jest samoistnym źródłem zobowiązania określanego jako zobowiązanie z bezpodstawnego wzbogacenia. Stronami takiego zobowiązania są: wzbogacony, tj. osoba, która bezpodstawnie wzbogaciła się, oraz zubożony, tj. osoba, której kosztem takie wzbogacenie się nastąpiło. Wzbogacony jest obowiązany do zwrotu korzyści w naturze lub jej wartości, a zubożonemu przysługuje roszczenie o wydanie korzyści (jej wartości). Przesłankami powstania zobowiązania z bezpodstawnego wzbogacenia są uzyskanie korzyści majątkowej (wzbogacenie), osiągnięcie korzyści z majątku innej osoby (zubożenie), związek między wzbogaceniem a zubożeniem oraz uzyskanie korzyści bez podstawy prawnej.

Brak podstawy prawnej oznacza taką sytuację, w której uzyskanie korzyści majątkowej nie znajduje usprawiedliwienia w przepisie ustawy, ważnej czynności prawnej, prawomocnym orzeczeniu sądowym, albo akcie administracyjnym. Szczególnym, choć w praktyce najczęściej występującym przypadkiem powstania zobowiązania z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia, jest spełnienie świadczenia nienależnego. Na gruncie instytucji bezpodstawnego wzbogacenia ustawodawca w trzech przepisach, a mianowicie w art. 405, 407 i art. 410 § 2 k.c., wspomina o braku podstawy prawnej – w pierwszych dwóch w odniesieniu do uzyskania korzyści, w trzecim zaś co do odpadnięcia podstawy prawnej świadczenia. Nie da się jednakowo oceniać podstawy prawnej uzyskania korzyści i podstawy prawnej świadczenia. W odniesieniu do pierwszego z tych pojęć poszukujemy usprawiedliwienia, uzasadnienia uzyskania określonej korzyści majątkowej i możliwości jej zatrzymania przez wzbogaconego, natomiast drugie pojęcie odwołuje się do przesłanek przyjęcia, że mamy do czynienia ze świadczeniem nienależnym ze względu na upadek podstawy do jego spełnienia.

Dalej Sąd Rejonowy wskazał, że zgodnie z treścią art. 410 § 2 k.c. świadczenie jest nienależne, jeżeli ten, co je spełnił, nie był w ogóle zobowiązany lub nie był zobowiązany względem osoby, której świadczył, albo jeżeli podstawa świadczenia odpadła lub zamierzony cel świadczenia nie został osiągnięty, albo jeżeli czynność prawna obowiązująca do świadczenia była nieważna i nie stała się ważna po spełnieniu świadczenia.

Powód po oddaleniu apelacji przez Sąd Okręgowy w Piotrkowie Tryb. od wyroku Sądu Rejonowego w Bełchatowie z dnia 14 grudnia 2009 roku spełnił na rzecz C. B. świadczenie pieniężne orzeczone w tym wyroku. Tym samym wypełnił zobowiązanie nałożone na niego przedmiotowym wyrokiem.

W następstwie rozpoznania kasacji wniesionej przez (...) w R. od prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w Piotrkowie Tryb. z dnia 18 maja 2010 roku Sąd Najwyższy uchylił przedmiotowy wyrok i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Piotrkowie Tryb. Po ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd ten zmienił wyrok Sądu Rejonowego w Bełchatowie z dnia 14 grudnia 2009 roku w ten sposób, że zasadzoną na rzecz C. B. kwotę obniżył do kwoty 4.729,20 złotych i oddalił powództwo w pozostałej części. Nie obciążył C. B. kosztami zastępstwa procesowego oraz nieuiszczonymi kosztami sądowymi od oddalonej części powództwa za I instancję, a także kosztami procesu za postępowanie apelacyjne i kasacyjne.

W ocenie Sądu I instancji zmiana treści wyroku Sądu Rejonowego w Bełchatowie spowodowała, iż odpadła pierwotna podstawa prawna świadczenia powoda (codictio causa finita) na rzecz pozwanego. Oznacza to, że świadczenie powoda na rzecz pozwanego ponad kwotę 4.729,20 złotych przybrało charakter świadczenia nienależnego w myśl art. 410 § 2 k.c. w związku z art. 300 k.p.

Takie stanowisko znajduje potwierdzenie w orzecznictwie Sądu Najwyższego. W wyroku z dnia 3 grudnia 2009 roku w sprawie II PK 77/09, L. Sąd ten wskazał, że pobranie świadczenia pieniężnego w wykonaniu wyroku sądu następnie wyeliminowanego z obrotu wskutek środka zaskarżenia oznacza, że doszło do spełnienia świadczenia nienależnego w rozumieniu art. 410 § 2 k.c. (por. także wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 czerwca 2011 roku, II PK 4/11, OSNAPiUS 2012/15-16/192, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 kwietnia 2011 roku, V CSK 332/10, L., wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 14 września 2011 roku, I ACa 442/11, L.)

W ocenie Sądu Rejonowego w przedmiotowej sprawie nie zachodziły okoliczności wyłączające żądanie zwrotu świadczenia, wymienione w art. 411 k.c.

Jednocześnie stwierdził, że w przedmiotowej sprawie znajduje zastosowanie art. 409 k.c., zgodnie z którym obowiązek wydania korzyści lub zwrotu jej wartości wygasa, jeżeli ten, kto korzyść uzyskał, zużył ją lub utracił w taki sposób, że nie jest już wzbogacony, chyba że wyzbywając się korzyści lub zużywając ją powinien był liczyć się z obowiązkiem zwrotu. Powinność liczenia się z obowiązkiem zwrotu wzbogacenia istnieje we wszystkich tych przypadkach, kiedy korzyść uzyskana została na podstawie postanowienia o udzieleniu zabezpieczenia, nieprawomocnego orzeczenia sądu zaopatrzonego w rygor natychmiastowej wykonalności, w tym wyroku zaocznego, czy nakazu zapłaty wydanego na podstawie weksla, warrantu, rewersu lub czeku, jeśli następnie w wyniku wniesienia środków zaskarżenia orzeczenie to zostało zmienione lub uchylone. Podobnie przedstawia się sytuacja w odniesieniu do wyroku sądu drugiej instancji, w stosunku do którego może być wywiedziona skarga kasacyjna, a także gdy korzyść uzyskana została na podstawie orzeczenia uchylonego lub zmienionego w związku z rozpoznaniem skargi o wznowienie postępowania (por. Kodeks cywilny. Komentarz red. prof. dr hab. Edward Gniewek, prof. dr hab. Piotr Machnikowski, wydawnictwo: C.H.Beck 2013).

Sąd Rejonowy wskazał, że pozwany zużył w całości środki uzyskane z odszkodowania, przy czym środki te przeznaczył na wypoczynek swój i żony oraz przekazał dzieciom kwoty po 5.000 złotych, które przeznaczyły także na wypoczynek.

W ocenie Sądu I instancji od obowiązku zwrotu zwalnia jedynie zużycie na cele konsumpcyjne powodujące ustanie wzbogacenia oraz chodzi tylko o takie zużycie, które miało miejsce w okresie, gdy pozwany nie musiał się liczyć z obowiązkiem zwrotu, tj. przed uzyskaniem wiadomości o wniesieniu skargi kasacyjnej (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 stycznia 1971 roku, I CR 552/70, OSNP/1971/9/161).

Jak wynika z materiału dowodowego w sprawie pozwany uzyskał wiadomość o zaskarżeniu prawomocnego wyroku skargą kasacyjną w dniu 26 lipca 2010 roku. Od tego dnia zatem pozwany winien liczyć się z obowiązkiem zwrotu uzyskanej korzyści.

W świetle zeznań świadków M. B. i E. K. oraz pozwanego, które uznał za wiarygodne Sąd Rejonowy uznał, że od dnia otrzymania odszkodowania do dnia doręczenia kasacji pozwany wydatkował łącznie 10.000 złotych, które przekazał dzieciom. Dzieci przeznaczyły otrzymane pieniądze na wypoczynek letni nad morzem, czyli na cele konsumpcyjne, co powoduje ustanie wzbogacenia. Dlatego też wniesione powództwo podlegało oddaleniu.

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 98 k.p.c. oraz przepisów rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1349 ze zm.).

Powyższy wyrok zaskarżył w całości apelacją powód. Skarżący zarzucił wyrokowi:

1) naruszenie przepisów prawa materialnego, tj.:

- art. 405 k.c. oraz art. 410 k.c. w zw. z art. 300 k.p. poprzez ich błędną wykładnię polegającą na przyjęciu przez Sąd I instancji, iż pomimo uzyskania przez pozwanego od powoda nienależnego świadczenia, pozwany nie ma obowiązku jego zwrotu na rzecz powoda;

- art. 405 k.c. w zw. z art. 410 k.c. oraz art. 300 k.p. poprzez ich błędną wykładnię polegającą na przyjęciu przez Sąd I instancji braku obowiązku po stronie pozwanego zwrotu na rzecz powoda nienależnie otrzymanego świadczenia w kwocie 7.903 złotych, co w konsekwencji czyni niemożliwym pełną realizację wyroku Sądu Okręgowego w Piotrkowie Tryb. z dnia 30 listopada 2011 roku w sprawie V Pa 120/11, zapadłego wskutek wniesienia przez powoda skargi kasacyjnej od poprzedniego niekorzystnego dla niego wyroku tegoż Sądu z dnia 18 maja 2010 roku w sprawie V Pa 69/10/, co podważa zasadę prawa do egzekucji prawomocnych wyroków sądu oraz czyni czysto iluzoryczną konstytucyjnie zagwarantowaną zasadę prawa do sądu oraz zasadę zaskarżalności orzeczeń sądowych;

2) naruszenie przepisów postępowania mające istotny wpływ na wynik sprawy, a w szczególności: art. 233 § 1 k.p.c. poprzez przekroczenie przez Sąd I instancji granic swobodnej oceny dowodów, polegające na braku rozważenia w sposób wszechstronny, racjonalny, zgodny z zasadami doświadczenia życiowego oraz logicznego rozumowania materiału dowodowego zebranego w sprawie i wyciągnięcie z niego błędnych oraz sprzecznych ze sobą wniosków, co w rezultacie doprowadziło Sąd do uznania, że pomimo otrzymania przez pozwanego od powoda nienależnego świadczenia przy jednoczesnym braku przesłanek wygaśnięcia obowiązku jego zwrotu wynikających z art. 411 k.c. oraz upadku podstawy prawnej świadczenia – pozwany nie ma obowiązku zwrotu na rzecz powoda kwoty 7.903 złotych.

Wskazując na powyższe apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez zasądzenie na rzecz powoda kwoty 7.903 złotych wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty, bądź też o jego uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Bełchatowie. Ponadto wniósł o zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów postępowania za I i II instancję, w tym kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych.

W odpowiedzi na apelację pozwany wniósł o jej oddalenie i zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Apelacja jest zasadna i prowadzi do zmiany zaskarżonego wyroku.

W przedmiotowej sprawie poza sporem pozostaje, że wyrokiem z dnia 14 grudnia 2009 roku, wydanym w sprawie IV P 361/09, Sąd Rejonowy w Bełchatowie zasądził na rzecz C. B. od byłego pracodawcy (...) odszkodowanie z tytułu pobierania zaniżonej emerytury w związku z nieprawidłową kwalifikacją wykonywanej pracy w kwocie 12.631,72 złotych. Sąd Okręgowy w Piotrkowie Tryb. wyrokiem z dnia 18 maja 2010 roku, wydanym w sprawie V Pa 69/10, oddalił apelację pracodawcy od powyższego wyroku.

W oparciu o powyższe wyroki były pracodawca pozwanego dokonał w dniu 19 lipca 2010 roku zapłaty na rzecz C. B. kwoty 13.505,86 złotych, obejmującej odszkodowanie za zaniżoną emeryturę w kwocie 12.631,72 złotych oraz koszty sądowe w kwocie 874,14 złotych (te ostatnie pozwany zwrócił powodowi).

Niesporne jest także i to, że Sąd Najwyższy wyrokiem z dnia 5 maja 2011 roku w sprawie I PK 180/10 uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Piotrkowie Tryb., który to wyrokiem z dnia 30 listopada 2011 roku zmienił wyrok Sądu Rejonowego w Bełchatowie z dnia 14 grudnia 2009 roku w ten sposób, że zasądzoną na rzecz C. B. kwotę obniżył do kwoty 4.729,20 złotych, oddalił powództwo w pozostałej części i nie obciążył C. B. kosztami zastępstwa procesowego oraz nieuiszczonymi kosztami sądowymi od oddalonej części powództwa za I instancję, a także kosztami procesu za postępowanie apelacyjne i kasacyjne.

W świetle powyższego Sąd I instancji prawidłowo ustalił, że zmiana treści wyroku Sądu Rejonowego w Bełchatowie spowodowała, że odpadła pierwotna podstawa prawna świadczenia i świadczenie wypłacone przez powoda na rzecz pozwanego w kwocie 7.902,52 złotych (12.631,72 złotych – 4.729,20 złotych = 7.902,52 złotych) stało się świadczeniem

nienależnym w myśl art. 410 § 2 k.c. w zw. z art. 300 k.p. i argumentację przytoczoną na uzasadnienie powyższego stanowiska Sąd Okręgowy w całości podziela.

Nie można jednakże zgodzić się ze stanowiskiem Sądu Rejonowego, iż zostały spełnione przesłanki określone w art. 409 k.c., które zwalniają pozwanego od obowiązku zwrotu otrzymanej korzyści.

Zgodnie z powołanym przepisem obowiązek wydania korzyści lub zwrotu jej wartości wygasa, jeżeli ten, kto korzyść uzyskał, zużył ją lub utracił w taki sposób, że nie jest już wzbogacony, chyba że wyzbywając się korzyści lub zużywając ją powinien był liczyć się z obowiązkiem zwrotu.

Uznając, że ustanie wzbogacenia w przedmiotowej sprawie nastąpiło wskutek przekazania pieniędzy dzieciom w kwocie po 5000 zł, które przeznaczyły je na wypoczynek letni nad morzem, Sąd Rejonowy uczynił to bowiem z naruszeniem reguł swobodnej oceny dowodów określonych w art. 233 k.p.c.

Lektura akt wskazuje, że w sposób niesporny, że pozwany nie przedstawił jakichkolwiek dowodów, które wskazywałyby po pierwsze, że przekazał on pieniądze dzieciom w dniu 25 lipca 2010 roku, a po drugie, iż jego dzieci przeznaczyły je rzeczywiście na wypoczynek letni nad morzem.

Przesłuchana w charakterze świadka córka pozwanego E. K., zeznała, że pod koniec lipca 2010 roku otrzymała od ojca kwotę 5.000 złotych, które przeznaczyła na dwutygodniowe wczasy z całą rodziną, tj. z mężem i dzieckiem w Ł. nad morzem. Zeznania świadka co do daty otrzymania pieniędzy od pozwanego są nieprecyzyjne i nie można na ich podstawie ustalić w sposób pewny, że otrzymała je, jak to ustalił Sąd Rejonowy, w dniu 25 lipca 2010 roku. Świadek nie przedstawiła także jakichkolwiek dowodów na potwierdzenie faktu pobytu na wczasach nad morzem, co podważa wiarygodność złożonych przez nią zeznań, tym bardziej, że na wczasy te miała wydatkować kwotę 5.000 złotych.

Również syn pozwanego M. B. zeznając jako świadek, wskazał że kwotę 5.000 złotych otrzymał od ojca pod koniec lipca, około 25 lipca 2013 roku. Świadek zeznał, że kwotę tę przeznaczył na ponad dwutygodniowe wczasy nad morzem we W. wraz z swoją narzeczoną. Świadek nie przedstawił żadnych dowodów potwierdzających wyjazd na morze, nie pamiętał nawet nazwy hotelu, w którym przebywał.

Data przekazania dzieciom pieniędzy przez pozwanego w łącznej kwocie nie wynika także w sposób pewny z zeznań przesłuchanej w charakterze świadka żony pozwanego K. B., ani też z zeznań samego pozwanego, który podał jedynie, że przekazał pieniądze dzieciom około 25 lipca 2010 roku.

W tej sytuacji przyjęcie przez Sąd Rejonowy, że pozwany przekazał pieniądze dzieciom w dniu 25 lipca 2010 roku było ustaleniem całkowicie dowolnym, nie znajdującym poparcia w zebranych w sprawie materiale dowodowym. Data przekazania pieniędzy dzieciom jest tymczasem kwestią kluczową w sprawie, jeżeli weźmie się pod uwagę, to że odpis skargi kasacyjnej pozwany otrzymał w dniu 26 lipca 2010 roku (potwierdzenie odbioru k. 121 w aktach IV P 361/09) i od tej daty winien był się liczyć z obowiązkiem zwrotu świadczenia.

W świetle zasad doświadczenia życiowego wątpliwości Sądu Okręgowego budzi w ogóle okoliczność, że pozwany przekazał pieniądze dzieciom kwocie 10.000 złotych w ciągu niecałego tygodnia od otrzymania odszkodowania, jak również i to, że pozostała część odszkodowania w kwocie 2.000 złotych przeznaczył na wczasy wraz z żoną, na które wybrał się też w niecały tydzień od otrzymania odszkodowania.

Doświadczenia życiowe wskazuje bowiem, że pieniądze z odszkodowania starsi ludzie, średnio sytuowani przeznaczają w pierwszej kolejności na potrzeby najpilniejsze, takie jak np. remont mieszkania, lub też pozostawiają je jako zabezpieczenie na wypadek choroby, czyli tzw. czarną godzinę, rzadko wydatkują zaś całość kwoty i to w takim krótkim czasie na wyjazd w góry czy też nad morze. Taki sposób wydatkowania pieniędzy został w ocenie Sądu Okręgowego wykazywany przez stronę pozwaną tylko w celu uniknięcia zwrotu wypłaconego mu odszkodowania.

Dowody przedstawione przez pozwanego w toku postępowania przed Sądem I instancji nie są w ocenie Sądu Okręgowego przekonywujące, wiarygodne i wewnętrznie spójne.

Przyjęcie przez Sąd Rejonowy na ich podstawie, iż po stronie pozwanego nie istnieje już obowiązku zwrotu, gdyż wyzbył się przekazanych mu pieniędzy, tak, że nie jest już wzbogacony jest absolutnie dowolne.

W tej sytuacji należało uznać za zasadny podniesiony przez powoda zarzut naruszenia: art. 233 § 1 k.p.c. poprzez przekroczenie przez Sąd I instancji granic swobodnej oceny dowodów i na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. orzec jak w punkcie „1” sentencji.

O kosztach postępowania za pierwszą i drugą instancję orzeczono na podstawie art. 98 k.p.c. oraz przepisów § 6 pkt 4 w zw. z § 2, § 11 ust. 1 pkt 2 oraz § 12 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (tekst jedn. Dz. U. z 2013r., poz. 490).

Wydając rozstrzygnięcie w przedmiocie obowiązku zwrotu kosztów procesu Sąd Okręgowy miał na uwadze okoliczność, że ani sytuacja majątkowa, ani osobista pozwanego nie uzasadnia zastosowania w stosunku do niego art. 102 k.p.c. Nie przemawia także za tym charakter sprawy.